

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2524) ทำการศึกษาวิจัยเครื่องจักสานของไทยในทุกภาคปรากฏว่า การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความเป็นมาของเครื่องจักสาน ตำราสภาพและแนวโน้มในการผลิตเครื่องจักสานในปัจจุบัน จากการศึกษาวิจัยพบว่าเครื่องจักสานเป็นงานศิลปะหัตถกรรมประเภทเครื่องมือเครื่องใช้ที่สำคัญ และมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของชาวชนบทมาช้านานนับร้อยๆ ปี แล้ว เครื่องจักสานของไทยแต่ละภาคมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น หน้าที่ในการใช้สอย การใช้วัตถุและคตินิยมของท้องถิ่นนั้นๆ การทำเครื่องจักสานมีขั้นตอน มีหลักเกณฑ์เฉพาะตัวที่สามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงศิลปะได้มีลักษณะในการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษเป็นส่วนใหญ่ โดยการบอกกล่าวสอนกันด้วยปากแบบมุขปาถะและการฝึกฝนด้วยตนเอง จึงทำให้เครื่องจักสานมีพัฒนาการไปอย่างช้า แม้ปัจจุบันจะมีการฝึกอบรมการทำเครื่องจักสานให้แก่ชาวชนบท โดยหน่วยราชการที่ส่งเสริมอาชีพหัตถกรรม บ้างก็ตามแต่ก็มีส่วนน้อย และยังขาดวิธีการที่ถูกต้องจึงยังไม่ได้ผลเท่าที่ควรจากการสำรวจพบว่า ในปัจจุบันการผลิตเครื่องจักสานหลายชนิด หลายประเภทกระจายอยู่ตามท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะท้องถิ่นที่มีวัตถุดิบของตน จะมีการผลิตค่อนข้างมากทั้งที่ทำขึ้นใช้ในครอบครัว ผลิตจำหน่ายใช้เป็นอาชีพหลักและอาชีพรอง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ารายได้จากการผลิตเครื่องจักสานนั้นค่อนข้างต่ำในการแปรรูปของเครื่องจักสานส่วนใหญ่ ยังคงอาศัยรูปแบบพื้นบ้านดั้งเดิมเป็นหลัก แต่ก็มีหลายท้องถิ่นถูกอิทธิพลทางเศรษฐกิจและกระแสวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้าไปเปลี่ยนแปลงทำให้รูปแบบของเครื่องจักสานเปลี่ยนไปแล้วเกิดรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นตามความต้องการของตลาด ซึ่งเป็นการทำลายเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่นของเครื่องจักสาน และพบว่าแนวโน้มดังกล่าวนี้กำลังสูงขึ้น อันจะเป็นผลให้เครื่องจักสานด้อยคุณค่าทางความงาม และคุณค่าทางศิลปะไป อย่างไรก็ตามปัญหานี้ น่าจะได้ศึกษาวิจัยอย่างลึกซึ้งจริงจัง เพื่อเป็นการอนุรักษ์เครื่องจักสานพื้นบ้านให้มีเอกลักษณ์ และลักษณะเฉพาะตนสืบไป และศึกษาแนวทางการพัฒนาส่งเสริมในแนวทางที่ถูกต้องต่อไป

นวลอนงค์ ธรรมานุธรรม(2539) : ทำการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนของผู้แปรรูปธุรกิจวุ้นน้ำมะพร้าว รวมทั้งการผลิตและการตลาดของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ค้าเนื้อมะพร้าว จากจังหวัดสมุทรสงครามทั้งหมด 5 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าต้นทุนการผลิตของวุ้นน้ำมะพร้าวเฉลี่ย กิโลกรัมละ 8.31 บาท เป็นต้นทุนเงินสดและไม่เป็นเงินสด

เท่า 5.85 และ 2.46 บาท และผู้ผลิตได้รับกำไรสุทธิกิโลกรัมละ 11.32 บาท ด้านผู้แปรรูป ต้นทุนของการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์วุ้นในน้ำเชื่อมบรรจุขวด ขนาด 16 และ 24 ออนซ์ ขวดละ 18.73 และ 38.17 บาท กำไรสุทธิขวดละ 10.85 และ 11.41 บาท ตามลำดับ วุ้นในน้ำเชื่อม ขนาดบรรจุขวด 0.35 0.5 และ 1 กิโลกรัม มีต้นทุนการผลิต 8.13 16.02 และ 19.07 และกำไรสุทธิขวดละ 2.26 4.71 และ 29.11 บาท ตามลำดับ

พรทิพย์ ศรีแสงจันทร์ และคณะ (2539) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรรางสาละ ตำบลรางสาละ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2526 ตั้งอยู่หมู่ที่ 13 ตำบลบางสาละ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดกาญจนบุรี จำนวนสมาชิก 35 คน วัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาสภาพที่กลุ่มแม่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการ ปัญหาการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโดยรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 26 คน โดยวิธี Purposive & Accidental Sampling และจากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกลุ่มแม่บ้านรางสาละในการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่ม-โดยแบ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิก ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรู้ด้านธุรกิจ ความสามารถด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการออมทรัพย์ เป็นต้น ส่วนปัญหาของกลุ่มแม่บ้านยังประสบปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านคุณภาพ และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูป เป็นต้น ซึ่งแนวทางการพัฒนาควรจะพัฒนาด้านเวลา เช่น การเสียสละเวลา ความสามัคคี การมีส่วนร่วม การใช้ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน ในการพัฒนาดังกล่าวเพื่อสามารถเพิ่มรายได้ในครัวเรือนให้แก่สมาชิก ซึ่งรัฐบาลควรสนับสนุน ส่งเสริมด้านการพัฒนาความรู้ให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมากขึ้น

เรวดี ผูกเกษร (2540) ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินธุรกิจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรโพธิ์ทอง จำกัด การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาถึงผลตอบแทนในการดำเนินธุรกิจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์พร้อมแบบบันทึกในการหาข้อมูลทางด้านรายได้และรายจ่ายจากร้านค้าเอกชน การวิเคราะห์ทางการเงินโดยใช้อัตราคิดลดร้อยละ 12 มีมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิเป็น 3,040,333.4 บาท อัตราผลตอบแทนของโครงการเท่ากับร้อยละ 20.09 และอัตราผลตอบแทนต่อค่าใช้จ่ายมีค่าเท่ากับ 1.33 โดยการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการทั้ง 3 กรณี มีผลยอมรับได้สำหรับความต้องการในการเข้าร่วมดำเนินธุรกิจผลิตภัณฑ์

หัตถกรรมของสมาชิกมีความต้องการให้เปิดธุรกิจนี้ ควรสนับสนุนให้มีการเปิดธุรกิจแผนกผลิตภัณฑ์หัตถกรรมขึ้น

จิรสุดา แฝงกล่อม (2544) ทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมพิมาย จำกัด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เปิดดำเนินงานตั้งแต่ปี 2534-2543 วิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของโรงงานผสมอาหารสัตว์ในปี 2537-2556 ระยะเวลาโครงการ 20 ปีโดยการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจากอัตราส่วนวิเคราะห์ทางการเงิน (Financial Ratios) และการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินจากมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราส่วนรายได้ต่อรายจ่าย (BCR) อัตราผลตอบแทนภายใน(IRR)และศึกษาถึงความอ่อนไหวของโครงการ จากผลที่ได้แสดงว่า การจัดตั้งโรงงานผสมอาหารสัตว์มีความเหมาะสมในการลงทุน เนื่องจากได้ค่าผลตอบแทนทางการเงิน คือ NPV มีค่าเท่ากับ 11,046,808.13 บาท BCR มีค่าเท่ากับ 1.048 และ IRR ร้อยละ 55 การลงทุนมีความอ่อนไหวมาก ไม่สามารถรับสภาวะกรณีเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายร้อยละ 4 และการลดลงของรายได้ร้อยละ 4

นลินี ชาตะรูปานนท์ (2545) ทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินในการลงทุนแปรรูปผลผลิตเกษตรของกลุ่มแม่บ้านคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในช่วง 2-3 ปีแรกกลุ่มแม่บ้านสามารถขายสินค้าได้จำนวนมากทำให้ทรัพย์สินหมุนเวียนมีมากขึ้น ส่งผลให้ผลการวิเคราะห์การดำเนินงาน เช่น อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม อัตราหนี้สิน ความสามารถในการทำกำไร และอื่นๆ มีแนวโน้มอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ในช่วงหลังรายได้จากการขายลดลง พร้อมความสามารถในการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ทำให้อัตราส่วนทางการเงินมีแนวโน้มลดลง ส่วนการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่สามารถให้ผลตอบแทนสูงสุด ได้แก่ มะขามแก้วสีรส โดยมีกำไร 99 บาทต่อกิโลกรัม รองลงมาได้แก่ krim นวดผสมสมุนไพร สำหรับการวิเคราะห์ผลตอบแทนของการลงทุน โดยใช้ตัวชี้วัดความคุ้มค่า พบว่า มีความเป็นไปได้ในการลงทุน เนื่องจาก NPV มีมูลค่าเท่ากับ 1,342,820.67 บาท BCR มีค่าเท่ากับ 1.43 และ IRR มีค่าเท่ากับร้อยละ 78.93 ในขณะที่การวิเคราะห์ความอ่อนไหวในกรณีที่ต้นทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 และรายได้ลดลงร้อยละ 5 เกิดขึ้นพร้อมกันยังทำให้การลงทุนคุ้มค่า จากการวิเคราะห์ SWOT พบว่า มีปัญหาสำคัญ คือ การกระจายตลาด ดังนั้น กลุ่มแม่บ้านควรเพิ่มผลิตภัณฑ์ และเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่ๆ และอาจนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาปรับปรุงการแปรรูปทางการเกษตรให้ดีขึ้น

ดวง ทองคำชู้ (2548) การวิจัยและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ของสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองไทยยวน ของกลุ่มผ้าทอของกลุ่มทอผ้าตีนตาล อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการทอผ้าพื้นเมืองไท-ยวนของกลุ่มทอผ้าตีนตาล ปัญหาและอุปสรรค การศักดิ์สิทธิ์ การย้อมสีธรรมชาติ การทอผ้า ความแตกต่างการทอผ้าที่ใช้ไหม ประดิษฐ์กับการทอผ้าโดยใช้ เส้นใยจากธรรมชาติ การแปรรูปผ้าทอพื้นเมืองจากเส้นใยและสีธรรมชาติเป็นผลิตภัณฑ์ การจำหน่ายและการกำหนดราคา กระบวนการวิจัยเป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม การศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์และทดลอง

ผลการศึกษาการทอผ้าพื้นเมืองไทยยวนของกลุ่มทอผ้าตีนตาลจะรับไหมประดิษฐ์จากโรงงานมาทอโดยใช้กี่กระตุก ลักษณะการทอผ้า เครื่องมือ อุปกรณ์ เหมือนกับการทอผ้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาและอุปสรรคการทอผ้าของกลุ่มจะทอไม่ทันต่อการสั่งจองเนื่องจากมีสมาชิกน้อย การย้อมสีธรรมชาติกลุ่มไม่มีเวลาเพียงพอ แก้ไขปัญหาโดยฝึกปฏิบัติการย้อมสีฝ้ายจากธรรมชาติให้กับกลุ่มและผู้สนใจ ด้านความแตกต่างการทอผ้าไหมประดิษฐ์กับการทอผ้าโดยใช้เส้นใยจากธรรมชาติ ต่างกันที่ขนาดของฟืมที่ใช้จะต่างกัน ไหมประดิษฐ์จะทอได้ง่ายกว่า และสามารถระบุสีในการใช้ได้ ส่วนสีธรรมชาติจะต้องย้อมเองต้นทุนสูงกว่า การศักดิ์สิทธิ์ การย้อมสีธรรมชาติ และการทอผ้า การย้อมด้วยให้เดิมเกลือและโซดาแอซลงในน้ำสี คัมและหมักไว้ การทอผ้าจากเส้นใยและสีธรรมชาติทำเช่นเดียวกับการทอด้วยไหมประดิษฐ์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเส้นใยและสีธรรมชาติทำเป็นผ้าเช็ดหน้า ผ้าคลุมไหล่ ยาม คัดเสื้อ ผ้ามาน ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอนข้าง การเปรียบเทียบราคาต้นทุนการผลิตผ้า การกำหนดราคาและผลต่างต่อเมตร ผ้าไหมประดิษฐ์ราคาเมตรละ 100 บาท ต้นทุน 116.50 บาท ผ้าทอจากเส้นใยและสีธรรมชาติ ค่าผลต่างของต้นทุนและราคาขายที่ได้จะอยู่ระหว่าง 30.50 – 84.25 บาทต่อเมตร

ปวีร์นุช พิริยเศรษฐ์ (2548) การวิจัยและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ของสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ศึกษาพัฒนาปรับปรุงส่วนผสมเทียน รูปแบบและการบรรจุภัณฑ์เทียนหอมแฟนซีที่เหมาะสมของกลุ่มแม่บ้านพัฒนาอาชีพเทียนหอมสมุนไพร ตำบลบ้านหมอ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาปรับปรุงส่วนผสมของเทียนรูปแบบ การบรรจุผลิตภัณฑ์เทียนหอมแฟนซีที่เหมาะสม ของหมู่บ้านพัฒนาอาชีพเทียนหอมแฟนซีและเทียนหอมสมุนไพร ตำบลบ้านหมอ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยการใช้กระบวนการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มแม่บ้านผู้ผลิตกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มแม่บ้านมีศักยภาพที่เป็นจุดเด่นหลายประการ เช่นการมีผู้นำที่ดี มีการสืบทอดภูมิปัญญาและเรียนรู้กับภายในกลุ่มตลอดเวลา มีสมาชิกหลายวัย ทำให้การผลิตมีความต่อเนื่อง มีตลาดทั้งในและต่างประเทศ ส่วนในเรื่องผลิตภัณฑ์พบว่า ประมาณร้อยละ 90 เป็นผลิตภัณฑ์เทียนเป็นรูปดอกไม้ ซึ่งมีความประณีตเป็นที่ชื่นชอบสำหรับลูกค้าทั้งในและต่างประเทศ และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมในระดับประเทศ ระดับ 4 ดาว ยกเว้นเทียนช้าง

สำหรับปัญหาของกลุ่มคือ ปัญหาด้านการบรรจุภัณฑ์เทียนชนิดต่างๆ ยังไม่ได้มาตรฐาน การหีบห่อ ขาดความแข็งแรงในการขนส่ง และไม่ดึงดูดใจลูกค้าเท่าที่ควร นอกจากนั้นในกระบวนการผลิตเทียนรูปช้างยังไม่เหมาะสมเวลาจับช้างลี้จะติดมือ งวงและงาก็มีปัญหาแตกหักเวลาเคลื่อนย้าย และที่สำคัญกลุ่มแม่บ้านยังขาดเครื่องหมายที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม

จากปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนา ดังนี้คือ ในด้านกระบวนการผลิต ได้ทดลองหาสูตรและวิธีการหล่อเทียนช้าง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (ม.ผ.ช.) เป็นเกณฑ์และได้ผลเป็นที่พอใจ ส่วนเรื่องบรรจุภัณฑ์ได้ออกแบบและจัดทำบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์เทียนหอมประเภทดอกไม้และเทียนช้างได้สำเร็จ นอกจากนั้นได้ออกแบบตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตามมาตรฐาน (ม.ผ.ช.) ให้กับกลุ่ม และสุดท้ายได้จัดอบรมถ่ายทอด ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานชุมชน (ม.ผ.ช.) เกี่ยวกับเรื่องการผลิตเทียนหอม เทียนแฟนซี ฯลฯ สูตรและกระบวนการผลิตเทียนช้างแฟนซีพร้อมวิธีการแตกต่างบรรจุภัณฑ์ให้ลูกค้า ซึ่งหลังจากการอบรมถ่ายทอด กลุ่มมีความพอใจและมั่นใจในสินค้าของตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในด้านความยั่งยืนของกลุ่มแม่บ้านพัฒนาอาชีพเทียนหอมแฟนซีและเทียนหอมสมุนไพร ตำบลบ้านหมอ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี การประเมินความพึงพอใจของผู้ผลิตที่มีต่อผลิตภัณฑ์เทียนหอมสมุนไพร ผลการประเมิน อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 และการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เทียนหอมแฟนซีและเทียนหอมสมุนไพร ผลการประเมิน อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงิน หมายถึง การเปรียบเทียบระหว่างรายการในงบการเงิน ตั้งแต่สองรายการขึ้นไปนำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างรายการ อาจออกมาในรูปของสัดส่วนการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน เป็นเครื่องมือใช้ประโยชน์ในการประเมินฐานะการเงิน ประสิทธิภาพและความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ (เพชร ขุนทรัพย์, 2546) ประกอบด้วย 5 วิธี

1. สมรรถภาพในการทำกำไร (Profitability Profit Ratios) เป็นอัตราส่วนวัดสมรรถภาพในการทำกำไร ประกอบด้วย

$$1.1 \text{ อัตราผลตอบแทนของยอดขาย} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} \times 100}{\text{ยอดขายสุทธิ}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรจากยอดขายว่าอยู่ในระดับใด มีทิศทางแนวโน้มอย่างไร เพราะการเพิ่มขึ้นของยอดขาย หมายถึง โอกาสที่กิจการจะทำกำไรสูงขึ้นเป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรของยอดขายของกิจการ ค่าที่ได้จากการคำนวณยิ่งมากเท่าไร แสดงว่ามีความสามารถในการทำกำไรดีเท่านั้น มีหน่วยนับเป็นเปอร์เซ็นต์

$$1.2 \text{ อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรจากการใช้สินทรัพย์รวมว่าอยู่ในระดับใด มีทิศทางแนวโน้มอย่างไร เพราะการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ หมายถึง โอกาสที่กิจการจะทำกำไรสูงขึ้นเป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรของสินทรัพย์ทั้งหมดที่กิจการใช้ในการดำเนินงานค่าที่ได้จากการคำนวณยิ่งมากเท่าไร แสดงว่ามีความสามารถในการทำกำไรดีเท่านั้น มีหน่วยนับเป็นเปอร์เซ็นต์

$$1.3 \text{ อัตราผลตอบแทนของส่วนผู้ถือหุ้นสามัญ} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} \times 100}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้แสดงถึงระดับผลตอบแทนต่อทุนของกลุ่มว่าให้ผลเฉลี่ยอยู่ในระดับใด ทิศทางที่ดีต่อการเพิ่มขึ้นของส่วนทุน เพื่อแสดงว่าเงินที่ใช้จากการเพิ่มทุนได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าหรือไม่ ผลลัพธ์จากการคำนวณสูงแสดงว่าผู้ถือหุ้นสามัญได้รับผลตอบแทนสูงมีหน่วยนับเป็นเปอร์เซ็นต์

2. ความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น (Debt or Leverage Short Ratios) เป็นอัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น ประกอบด้วย

$$2.1 \text{ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้สามารถชี้ถึงฐานะทางการเงินระยะสั้นของกลุ่ม อัตราส่วนมีค่าสูงแสดงว่ากลุ่มมีสินทรัพย์หมุนเวียนมากพอที่จะชำระหนี้ได้เร็ว มีหน่วยนับเป็นเท่า

$$2.2 \text{ อัตราส่วนทุนหมุนเร็ว} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเร็ว}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้แสดงถึงความสามารถของกลุ่ม ในการชำระหนี้ระยะสั้นว่าจะชำระหนี้ได้หรือไม่ และจะชำระหนี้ได้เร็วหรือช้า ผลลัพธ์มีค่าสูงแสดงว่ากลุ่มมีความคล่องตัวในการชำระหนี้ได้เร็ว มีหน่วยนับเป็นเท่า

3. ความสามารถในการชำระหนี้ระยะยาว (Debt or Leverage Long Ratios) เป็นอัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะยาว ประกอบด้วย

$$3.1 \text{ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{หนี้สินทั้งหมด}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้แสดงถึงสัดส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อสินทรัพย์รวมในการจ่ายชำระหนี้ ถ้ากลุ่มมีความสามารถในการชำระหนี้สูง ทำให้ความสามารถในการก่อหนี้เพิ่มขึ้น มีหน่วยนับเป็นเท่า

$$3.2 \text{ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{หนี้สินทั้งหมด}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้แสดงถึงสัดส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ในการชำระหนี้ จากส่วนผู้ถือหุ้นถ้าผู้ถือหุ้นมีความสามารถในการชำระหนี้สูง ทำให้ความสามารถในการก่อหนี้เพิ่มขึ้น มีหน่วยนับเป็นเท่า

$$3.3 \text{ อัตราส่วนกำไรต่อดอกเบี้ยจ่าย} = \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้แสดงถึงสัดส่วนของกำไรต่อดอกเบี้ยจ่าย เป็นเครื่องชี้ว่ากลุ่มมีความสามารถที่จะจ่ายชำระดอกเบี้ยมากน้อยเพียงใด ผลลัพธ์จากการคำนวณสูง แสดงว่าการดำเนินงานของกลุ่มมีผลตอบแทนกำไรสูง มีหน่วยนับเป็นเท่า

4. ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ (Activity Ratios) เป็นอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ ประกอบด้วย

$$4.1 \text{ อัตราการหมุนเวียนของสินค้า} = \frac{\text{ต้นทุนขาย}}{\text{สินค้าคงคลังปลายงวด}}$$

อัตราการหมุนเวียนของสินค้า เป็นเครื่องบ่งบอกความเพียงพอของสินค้าคงเหลือและการจัดการสินค้าคงเหลือว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด ตลอดจนแสดงถึงความสามารถของกลุ่มในการเปลี่ยนสินค้าเป็นเงินสด ผลลัพธ์แสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานขายของกลุ่ม ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่าสินค้าของกลุ่ม สามารถขายได้เร็ว มีหน่วยนับเป็นครั้ง

$$4.2 \text{ อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{ยอดขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่ก่อให้เกิดรายได้มากน้อยเพียงใด ถ้าอัตราส่วนมีค่าสูง แสดงว่าให้เห็นว่ากิจการมีความสามารถใช้สินทรัพย์มีหน่วยนับเป็นครั้ง

5. อัตราการขยายตัวของกลุ่ม เป็นอัตราส่วนวัดความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่ม มีแนวโน้มการขยายตัวของกลุ่มเพิ่มขึ้น(ลด) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{อัตราการขยายตัวของกลุ่ม} = \frac{\text{ยอดขายที่เพิ่มขึ้น(ลด)}}{\text{ยอดขายปีที่แล้ว}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้แสดงถึงความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่มควรมีแนวโน้มการขยายตัวของกลุ่มที่เพิ่มขึ้น(ลด)ผลลัพธ์มีค่าสูงแสดงว่ากลุ่มมีอัตราการขยายตัวในการดำเนินงานสูง มีหน่วยนับเป็นเท่า

การวิเคราะห์การลงทุน (Investment analysis) โดยต้องมี การกำหนดข้อสมมติ การคำนวณ ต้นทุนและรายได้ ได้แก่อายุโครงการมีอายุกี่ปี เช่น ต้องมีอายุการใช้งาน 10 ปี ดังนั้น อายุโครงการ กำหนดเท่ากับ 10 ปี จากนั้นกำหนดเงินลงทุนต้นทุน และรายได้ในแต่ละปี และหาอัตราผลตอบแทน NPV, IRR และ B-C ratio (งนุช ปรมาคม, 2544)

เกณฑ์การตัดสินใจในการลงทุน เป็นตัวชี้วัดความคุ้มค่าของโครงการ 4 ตัวชี้วัด คือ

1. มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value : NPV) คือ ผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันของรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละปี ตลอดอายุโครงการกับมูลค่าปัจจุบันของรายจ่ายที่จ่ายออกไป มีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{(B_t - C_t)}{(1+r)^t}$$

กำหนดให้

B_t	=	ผลประโยชน์ของโครงการในปีที่ t
C_t	=	ต้นทุนของโครงการในปีที่ t
n	=	อายุปีที่ 10 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของโครงการ
t	=	ระยะเวลาของโครงการ(1,2,.....n)
$(1+r)^t$	=	ตัวส่วนร่วม (Discount factor) ที่เกิดขึ้นในปีที่ t

หลักเกณฑ์การตัดสินใจ คือ ควรลงทุนเมื่อมูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเป็นบวก และ
ไม่ควรลงทุน ถ้ามูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเป็นลบ

2. อัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit - Cost Ratio : B/C Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของรายได้ตลอดอายุโครงการกับมูลค่าปัจจุบันของรายได้ตลอดอายุโครงการมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$B/C = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+i)^t}}$$

หลักเกณฑ์การตัดสินใจ คือ การลงทุนเมื่อ B/C Ratio มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 1 และ
ไม่ควรลงทุนเมื่อ B/C มีค่าน้อยกว่า 1

3. อัตราผลตอบแทนของโครงการ(Internal Rate of Return : IRR) เป็นอัตราดอกเบี้ยที่ใช้คิดสัดส่วนลดแล้วทำให้มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการมีค่าเท่ากับศูนย์ สูตรในการคำนวณ มีดังนี้

$$\sum_{t=1}^n \frac{(B_t - C_t)}{(1+r)^t} = 0$$

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ คือ เปรียบเทียบค่า IRR ที่คำนวณได้กับค่าของอัตราส่วนลดที่เป็นเกณฑ์ ซึ่งได้กำหนดไว้ก่อนแล้ว ถ้า IRR ที่คำนวณได้สูงกว่าที่กำหนดก็ยอมรับ

โครงการนั้น ถ้าต่ำกว่าก็ปฏิเสธโครงการ โดยทั่วไป ถ้า IRR มากกว่าอัตราดอกเบี้ยทั่วไปธุรกิจจะเหมาะสมในการลงทุน

4. ระยะเวลาคืนทุน(Payback period) เป็นอัตราส่วนวัดความสามารถในการคืนทุนประกอบด้วย

$$= \frac{\text{ค่าลงทุน}}{\text{ผลตอบแทนเฉลี่ย}}$$

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ คือ ค่าคำนวณมีหน่วยเป็นปี ถ้าคืนทุนเร็ว แสดงว่ากลุ่มมีประสิทธิภาพ ในการคืนทุน ยอมรับในโครงการ

5. การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ (Sensitivity Analysis)

โดยหลังจากการที่ได้ตัวชี้วัดทางการเงินแล้วหากผลที่ได้ออกมาทำให้โครงการสามารถยอมรับได้แต่ยังไม่แน่ใจว่ายังมีความแน่นอนหรือความเสี่ยงในการประเมินผลตอบแทน และต้นทุนของโครงการเพราะการวิเคราะห์เป็นการใช้ข้อมูลจากการพยากรณ์ โดยใช้แนวโน้มจากข้อมูลในอดีต เนื่องจากอนาคตเป็นเรื่องของความไม่แน่นอนและมีความเสี่ยงอยู่ด้วย โอกาสผิดพลาดจึงอาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นจึงต้องมีการทดสอบโดยการเพิ่มต้นทุนอย่างเดียว หรือลดผลตอบแทนอย่างเดียวเพื่อที่จะดูว่าค่าที่ได้รับนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร โครงการยังจะเป็นที่ยอมรับได้หรือไม่ ซึ่งการทดสอบแบบนี้เรียกว่า Switching Value Test (SVT) โดยในการศึกษาครั้งนี้จะพิจารณา 2 กรณี คือ (ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ, 2540)

1. กรณีหาว่าต้นทุนสามารถเพิ่มขึ้นได้ร้อยละเท่าไรจึงจะทำให้ NPV เท่ากับ 0 และ BCR เท่ากับ 1

$$SVT_c = \frac{NPV}{PV \text{ of cost}}$$

กำหนดให้

SVT_c	=	Switching Value Test of cost
NPV	=	มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ
PV of Cost	=	มูลค่าปัจจุบันของต้นทุน

2. กรณีหาว่าผลตอบแทนสามารถลดลงได้ร้อยละเท่าไรจึงจะทำให้ NPV เท่ากับ 0 และ BCR เท่ากับ 1

$$SVT_B = \frac{NPV}{PV \text{ of benefit}}$$

กำหนดให้

SVT_B	=	Switching Value Test of benefit
NPV	=	มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ
PV of benefit	=	มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทน

หาก SVT_c หรือ SVT_B ที่คำนวณได้มีค่าสูงก็หมายความว่า ความเสี่ยงในโครงการอยู่ในระดับต่ำ แต่ถ้ามีค่าต่ำก็หมายความว่า ความเสี่ยงในโครงการอยู่ในระดับสูง

การวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (จุฬาทิพย์, 2543)

การวิเคราะห์ SWOT เป็นวิธีการหรือเครื่องมือในการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านหัตถกรรม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในของกลุ่มโดยจะชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นทั้งภายนอกและภายใน ทั้งในส่วนที่เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่มีต่อกลุ่มหัตถกรรม ดังนั้นสามารถแยกการวิเคราะห์เป็น 2 ลักษณะคือ

1. สภาพแวดล้อมภายนอก เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นวาทสถานการณ์ในปัจจุบันของบรรดาปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกต่างๆที่เป็นอยู่กำลังจะเปลี่ยนไปในนั้นจะส่งผลกระทบกับ

กลุ่มแม่บ้านหัตถกรรมในลักษณะที่เป็นโอกาส (Opportunities) หรืออุปสรรค (Threats) ต่อการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านหัตถกรรม ข้อมูลต่างๆที่ได้จากการวิเคราะห์จะช่วยชี้สถานการณ์ของกลุ่มได้ดังนี้

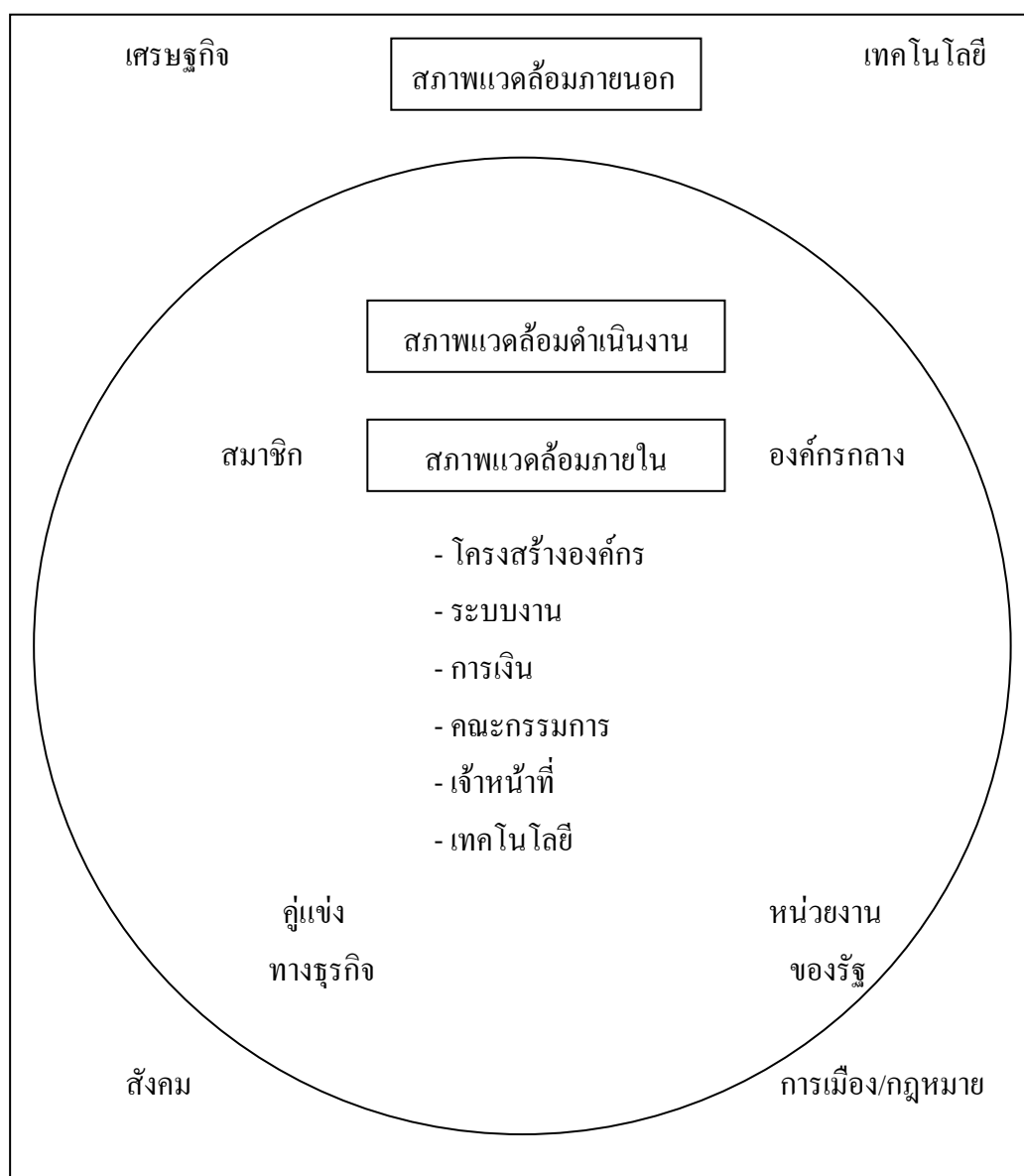
1.1 ทราบผลกระทบของปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม นโยบายของรัฐที่มีต่อการดำเนินงานของกลุ่ม

1.2 ชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานของกลุ่มที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมสอดคล้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งด้านเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐ ฯลฯ หรือไม่

1.3 ชี้ให้เห็นวิสัยทัศน์ของกลุ่มที่ควรจะเป็นเพื่อรองรับผลกระทบจากปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ

2. สภาพแวดล้อมภายใน เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มแม่บ้านหัตถกรรมมีจุดแข็ง (Strengths) หรือจุดอ่อน (Weaknesses) อย่างไร ตลอดจนมีความสามารถในการแข่งขันในด้านใดบ้างเพื่อจะได้นำจุดแข็งที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน สำหรับสิ่งที่เป็นจุดอ่อนของกลุ่มก็จะได้รับการแก้ไขและหลีกเลี่ยง เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินงานของกลุ่มในระยะยาวปัจจัยที่สามารถนำมาวิเคราะห์ อาทิเช่น ด้านการตลาด การดำเนินงาน การเงินการบัญชี การบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นต้น

3. การกำหนดกลยุทธ์จาก SWOT MATRIX

ภาพที่ 2 การกำหนดปัจจัยสภาพแวดล้อมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์
ที่มา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2543)